

ETIČNI KODEKS SKUPNOSTNIH TOLMAČEV so sprejeli upravni odbor Slovenskega translatološkega društva STRIDON dne 9. 1. 2021, upravni odbor Društva prevajalcev in tolmačev Slovenije dne 21. 1. 2021, upravni odbor Združenja konferenčnih tolmačev Slovenije dne 21. 1. 2021 in svet zavoda Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik dne 1. 2. 2021. Kodeks, ki povzema pogloblitve določbe etičnih kodeksov za skupnostne tolmače iz različnih držav,ⁱ želi služiti kot vodilo in smernice, ki bodo skupnostim tolmačem v pomoč pri etičnih dilemah, s katerimi se srečujejo pri svojem delu.

SKUPNOSTNI TOLMAČI omogočajo javnim uslužbencem, da nudijo svoje storitve ljudem, ki ne govorijo slovenskega jezika, in obenem neslovensko govorečim uporabnikom, da dostopajo do storitev javnih služb in storitev ostalih segmentov družbe pod enakimi pogoji kot slovensko govoreči prebivalci Slovenije. S svojim delovanjem tako zagotavljajo kakovostno storitev javnih služb in obenem preprečujejo socialno izključenost skupin in posameznikov, ki ne razumejo slovenskega jezika ali ga slabo obvladajo. Ta vrsta tolmačev vzpostavlja komunikacijo med tujejezičnimi uporabniki storitev in zaposlenimi v javnem sektorju v uradih na državni in lokalni ravni, v zdravstvenih in vzgojno-izobraževalnih ter izobraževalnih ustanovah, v policijskih postopkih, v humanitarnih, verskih in nevladnih organizacijah, v podjetjih in industriji ter v kriznih situacijah.

Podrobnejše smernice za delovanje skupnostnih tolmačev so navedene v dokumentu *Slovenski standardi prakse za skupnostne tolmače*.

Etični kodeks skupnostnih tolmačev

1. VSEBINSKA TOČNOST IN USTREZNOST

Skupnostni tolmačⁱⁱ po svojih najboljših močeh prenaša vsebino povedanega iz enega jezika v drugega kar se da točno in natančno ter pri tem ohranja ton sporočila in upošteva kulturni kontekst povedanega.

2. NEPRISTRANSKOST

Skupnostni tolmač se pri tolmačenju izogiba pristranskosti in kakršnemu koli izražanju osebnih predsodkov in pogledov, ne svetuje udeležencem v pogovoru in se ne postavlja na eno ali drugo stran.

Skupnostni tolmač se lahko zavestno odreče nepristranskosti le v primeru, če je bistveno ogrožena dobrobit ali dostojanstvo, življenje ali zdravje enega izmed udeležencev v pogovoru. V tem primeru lahko izjemoma posreduje za ogroženo stranko v pogovoru, vendar pa mora predhodno pridobiti njeno izrecno dovoljenje.

3. MOLČEČNOST

Skupnostni tolmač ne razkrije nobenih informacij, ki jih pridobi pri opravljanju svojega dela. Obenem se zaveda, da v posebnih in izjemnih primerih lahko razkrije podatke, in sicer kadar to dopušča zakon (142/2 KZ-1)ⁱⁱⁱ zaradi splošne koristi ali upravičenega interesa javnosti ali zaradi koristi koga drugega, če je ta korist večja kakor ohranitev skrivnosti. Podobno kot določa zakon za zdravnike (45/3 ZpacP),^{iv} je tolmač kot član zdravstvenega tima odvezan varovanja zaupnosti v primerih, ko bi nerazkritje vodilo v ogrožanje človeškega življenja ali hudo poslabšanje zdravstvenega stanja. Če je tolmač soočen z nujnostjo razkritja podatkov, te posreduje le tistemu, ki bo po njegovi presoji preprečil negativne posledice nerazkrivanja.

4. POKLICNA VLOGA

Skupnostni tolmač ohranja svojo poklicno vlogo in se te tudi zaveda, pozna svoje pristojnosti in omejitve ter se osebno ne vpleta v pogovor in situacijo. Skupnostni tolmač ne sme prevzemati nalog drugih udeležencev v pogovoru.

5. SPOŠTOVANJE

Skupnostni tolmač izraža do vseh udeležencev v pogovoru spoštovanje, ne glede na njihovo raso, spol, jezik ali narečje, narodnost, versko ali politično pripadnost, spolno usmerjenost, invalidnost ali starost.

6. KULTURNA KOMPETENCA

Skupnostni tolmač dobro pozna kulture svojih delovnih jezikov in se v tem znanju skozi vse svoje poklicno življenje izpopolnjuje.

7. STALNO STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

Skupnostni tolmač si vedno prizadeva za to, da ohranja in izpopolnjuje svoje znanje in spretnosti.

8. STROKOVNOST IN KOLEGIALNOST

Skupnostni tolmač si vedno prizadeva delovati strokovno in kolegialno.

Ne sprejme naročil, za katera meni, da nima dovolj znanj in sposobnosti, oz. pri katerih bi bil pristranski. Zavzema se, da so delovni pogoji za tolmačenje primerni, in opozori na okoliščine ali pogoje, ki vplivajo na kakovost njegovega dela, kot so utrujenost, slaba slišnost ali vidljivost, neustrezno poznavanje specializirane terminologije ali nezadostno razumevanje dialekta.

Do drugih skupnostnih tolmačev je kolegialen in zavrača delo, ki ga ne more izpolniti na strokovno sprejemljivi ravni in bi lahko škodovalo poklicu skupnostnega tolmača ali zmanjševalo njegov ugled.

ⁱ Nastal je na podlagi britanskega (National Register of Public Service Interpreters. 2016. *Code of Professional Conduct*, <http://www.nrpsi.org.uk/for-clients-of-interpreters/code-of-professional-conduct.html>); irskega (Irish Translators' & Interpreters' Association. *Code of Ethics for Community Interpreters*. <https://www.translatorsassociation.ie/wp-content/uploads/2017/03/Code-of-Ethics-for-Community-Interpreters.pdf>); švedskega (God tolksed - Vägledning För auktoriserade tolkar. 2019. https://www.kammarkollegiet.se/download/18.27f1fe4c168c1d817515205f/1551777027993/God_tolksed_mars2019.pdf); finskega (The Code of Ethics for Community Interpreters and the Good Interpreting Practice, http://wasli.org/wp-content/uploads/2013/10/80_coe-svt.pdf); avstralskega (AUSIT Code of Ethics and Code of Conduct, http://ausit.org/AUSIT/Documents/Code_of_Ethics_Full.pdf) in ameriških kodeksov za tolmačenje v zdravstvu (National Council on Interpreting in Health Care. 2004. *A National Code of Ethics for Interpreters in Health Care*. www.ncihc.org/assets/documents/publications/NCIHC%20National%20Code%20of%20Ethics.pdf; International Medical Interpreters Association. 2008. *Code of Ethics for Medical Interpreters*. www.imiaweb.org/uploads/pages/376.pdf).

ⁱⁱ Moška oblika je uporabljena generično in zaznamuje vse spolne identitete. Ženska oblika tega poklica je »skupnostna tolmačka«.

ⁱⁱⁱ <https://zakonodaja.com/zakon/kz-1/142-clen-neupravicena-izdaja-poklicne-skrivnosti>.

^{iv} <https://zakonodaja.com/zakon/zpacp/45-clen-varovanje-poklicne-skrivnosti>.